

מאמרים מקצועיים מבית סינאל אקדמי

קיצור שבוע העבודה תומך בשגשוג המשק נכתב ע"י ארז בוגנים, משנה למנכ"ל סינאל מלל פייוויי

ב-1 באפריל 2018 נכנס לתוקף חוקי צו הרחבה המקצר את שבוע העבודה לעובדים במשרה מלאה במשק מ-43 שעות שבועיות ל-42 שעות בשבוע. המהלך החדש מהווה הזדמנות לבחון את הקשר בין כמות שעות העבודה במשק לבין רמת השגשוג והחוסן הכלכלי והחברתי ארוכי הטווח. בדיקה רחבה של הנתונים העולמיים מראה קורלציה חזקה בין שעות עבודה מקוצרות לבין שגשוג כלכלי וחברתי. כך לדוגמה, מחקר רלבנטי של ה-OECD מגלה כי 5 המדינות בהן עובדים הכי פחות שעות הן גרמניה, נורבגיה, הולנד, דנמרק וצרפת. ישראל מדורגת במקום ה-9 בעולם בהיקף שעות העבודה השנתית, עם 1,867 שעות בשנה לעובד ממוצע. המדינה שבה עובדים הכי הרבה שעות בשנה היא מקסיקו, שאינה בדיוק דוגמה לכלכלה ולחברה משגשגת.

גרמניה היא דוגמה מעניינת. בשנת 1960, עבד העובד הממוצע במערב גרמניה 2,163 שעות בשנה, ואילו כיום העובד הגרמני עובד בממוצע 1,363 שעות בשנה - הכמות הנמוכה ביותר בכל העולם המפותח. עובדה זו לא מנעה מגרמניה של המאה ה-21 לשבור שיאים של פריון עבודה ולהפוך למעצמה כלכלית הנהנית גם משגשוג חברתי. מחקרים רבים מצביעים על כך ששעות עבודה ארוכות מדי גורמות לשחיקה ולשלל בעיות בריאותיות שעלולות לגרום לשגיאות מקצועיות, תאונות, היעדרויות, נשירת עובדים ממקומות עבודה, יציאה מוקדמת ממעגל העבודה והפחתה ברמת שביעות הרצון של העובדים ממקום העבודה ומחיייהם בכלל. כתוצאה מכך, גובר העומס על מערכת הבריאות באופן שמגדיל את הוצאות הבריאות המוטלות על המשק, מקטין את האפקטיביות של מערכת הבריאות ושוחק את עובדי מערכת הבריאות עצמה. זה לא מקרה כי תכניות רבות למניעת שחיקה בעבודה נולדו דווקא במערכת הבריאות.

אנשים שצמחו בארגונים שבהם מקובלות שעות עבודה ארוכות מעידים כי חלק גדול מהעובדים בימי עבודה ארוכים עוסקים בעניינים שאינם קשורים בעבודה, החל משיטוט מוגזם ברשתות חברתיות, דרך עיסוק בשיחות סרק ועד חיפוש מקומות עבודה חלופיים בזמן שהם עובדים בארגון שמנסה לשמר אותם. עובדה זו אינה מקרית - חוקרי פסיכולוגיה ומדעני מוח כבר גילו שהמוח אינו יכול להתמקד באופן אפקטיבי במשימות יותר מכמה שעות ברצף. יתרה מזו, כדי לפתור את תחושת העומס, עובדים רבים נדרשים לעבוד בריבוי משימות, שבניגוד למיתוס המזהה אותו עם יעילות, הוכח פעם אחר פעם כאחד הגורמים הפוגעים בתפוקה ואף במוח עצמו. הצעירים שנולדו בתחילת המאה ה-21 (המילניאלז), שיהפכו בקרוב לעמוד השדרה של הכלכלה והחברה בישראל ובעולם, באים למקומות העבודה עם ציפיות לאיזון מיטיב יותר בין העבודה לבין החיים הפרטיים. עובדה זו תדחוף גם מעסיקים שאינם מעוניינים בכך להגמיש ואף להפחית שעות עבודה, ולו בכדי לגייס, לשמר, להניע ולמקסם את התפוקה של העובדים הצעירים.

להערכתנו, קיצור שבוע העבודה בישראל מ-43 שעות ל-42 שעות מסמן תחילה של תהליך שיוביל בשנים הקרובות לקיצור נוסף של שעות העבודה במשק לרמה שתנוע בין 35 שעות ל-40 שעות בשבוע. מהלך זה יתרום לא רק לרווחת העובדים, אלא גם לעוצמתנו הכלכלית והחברתית. יש להתגבר על הפחד הלא מבוסס שקיצור שעות העבודה יפגע בתחרותיות ובשגשוג במשק. במקום זאת, יש לחתור להצטרף למועדון של מדינות דוגמת גרמניה, הולנד ונורבגיה, שם קיצור שבוע העבודה תמך בהתעצמות כלכלית ובשגשוג חברתי.